

Siirtymätasaus vaikeuttaa Lapin hyvinvointialueen alijäämien kattamista

Lapin hyvinvointialue on nostettu julkisuuteen alueena, jonka alijäämä asukasta kohti laskettuna on maan suurin. Vähemmän julkisuutta on saanut se tosiasia, että **60 % Lapin hyvinvointialueen alijäämästä on kertynyt siirtymätasauksesta**, joka leikkaa Lapin hyvinvointialueen rahoitusta seuraavasti:

vuosi 2023	54,7 M€	310 €/asukas	61 % alijäämästä
vuosi 2024	52,9 M€	300 €/asukas	59 % alijäämäennusteesta
vuosi 2025	49,4 M€	280 €/asukas	
vuosi 2026	44,4 M€	252 €/asukas	
vuosi 2027	39,1 M€	221 €/asukas	
vuosi 2028	28,5 M€	161 €/asukas	
vuosi 2029	19,7 M€	112 €/asukas	(pysyvä siirtymätasaus)

Siirtymätasaus perustuu siihen, että Lapissa kunnat ovat käyttäneet sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluihin vähemmän rahaa kuin hyvinvointialueen laskennallinen rahoituspohja edellyttäisi. Osa Lapin kunnista on kyennyt hoitamaan sotepe-palvelunsa kustannustehokkaasti, mutta taustalla on myös huomattavia puutteita lakisääteisten velvoitteiden noudattamisessa.

Mikäli Lapin hyvinvointialue olisi saanut laskennallisen valtionrahoituksen täysimääräisenä ilman siirtymätasausvähennystä, alijäämä vuodelta 2023 olisi noin 202 €/asukas eli **alle hyvinvointialueiden keskiarvon**, joka oli 240 €/asukas. Toisaalta on todettava, että kun talousarvio vuodelle 2025 päättyy käytännössä nollatulokseen, hyvinvointialue järjestää palvelut **49,4 M€ pienemmällä rahoituksella** kuin lakiin kirjattu laskennallinen rahoituspohja edellyttäisi.

Lapin hyvinvointialueen kumulatiiviseksi alijäämäksi vuosilta 2023 ja 2024 arvioidaan n. 178 M€, josta siirtymätasauksen osuus on 107,6 M€ ja loppuosa n. 70 M€. Vuosina 2025 ja 2026 siirtymätasaus on yhteensä 93,8 M€. Mikäli Lapin hyvinvointialueen tilikauden tulos vuosina 2025 ja 2026 on talousarvion ja taloussuunnitelman mukaisesti positiivinen, **hyvinvointialue saa katettua viimeistään vuonna 2026 sen osa kumulatiivisesta alijäämästä, joka ei muodostu siirtymätasauksesta.**

	2023	2024	2025	2026	2023–26 yhteensä
Alijäämä	90,3	87,8	0	0	178,1
Siirtymätasaus	54,7	52,9	49,4	44,4	201,4
Muu alijäämä	35,6	34,9	-49,4	-44,4	-23,3

Todettakoon, että **suurin hyötyjä siirtymätasauksesta on Helsingin kaupunki**, joka sai siirtymätasauslisää 172 M€ vuonna 2023. Ilman siirtymätasausa Helsingin alijäämä vuodelta 2023 olisi ollut 217 €/asukas, mutta siirtymätasaus nosti Helsingin tilinpäätöksen 44 €/asukas ylijäämäiseksi. Kaikkiaan Helsinki on saamassa siirtymätasauslisää yli 940 miljoonaa euroa vuosina 2023–2029 ja on saamassa pysyvästi siirtymätasauslisää 117 M€/v vuodesta 2029 alkaen.

Lapin hyvinvointialueen alijäämää ei suunnitella katettavaksi hyvinvointialuelain edellyttämällä tavalla viimeistään vuonna 2026, koska alijäämien kattaminen lain vaatimassa aikataulussa edellyttäisi sellaisia talouden sopeuttamistoimenpiteitä, jotka vaarantaisivat riittävien sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen palveluiden järjestämisen.

Sopeuttamistarve vuonna 2026 olisi lähes 200 M€ eli lähes 20 % talousarviosta.

Lapin hyvinvointialueen tavoitteena on, että

- taseeseen kertynyt alijäämä katetaan viimeistään vuonna 2030
- uutta alijäämää ei kerry vuosina 2025-2027

- viimeistään **vuonna 2026 katetaan se osa taseessa olevasta alijäämästä, joka laskennallisesti muodostuu muusta kuin siirtymätasauksesta.**

Lapin hyvinvointialueen talousarvio vuodelle 2025 sisältää talouden sopeuttamisohjelman mukaisia toimenpiteitä 31,6 M€:lla. Toimintakulujen kasvu talousarviossa 2025 tilinpäätösnusteeseen 2024 verrattuna on vain 0,6 %. Alijäämien kattaminen viimeistään vuonna 2030 edellyttää tuntuvia sopeuttamistoimenpiteitä myös vuosina 2026–2030. Sopeuttamisen kokonaistarve tulevina vuosina nousee 130 M€:oon. Alijäämien kattaminen voi osoittautua käytännössä jopa mahdottomaksi, mikäli siirtymätasausvähennys jää voimassa olevan lain mukaisesti pysyväksi osaksi rahoitusjärjestelmää. Siirtymätasauksesta johtuen pelkästään talouden tasapainon säilyttäminen vuositasolla edellyttää joka vuosi uusia sopeuttamistoimenpiteitä.

Talousarvion 2025 keskeiset luvut

Toimintatuotot	150,7 M€
Toimintakulut	1 127,0 M€
Valtion rahoitus	1 009,3 M€
Vuosikate	27,5 M€
Tilikauden ylijäämä	0,994 M€

Lisätietoja

Hyvinvointialuejohtaja Jari Jokela

Talousjohtaja Anne Räisänen

p. 040 5323 998

p. 040 758 2762

jari.jokela@lapha.fi

anne.raisanen@lapha.fi